

Contents

Otázky	1
Otázka 1	2
Otázka 2	2
Právo duševního vlastnictví	2
Nekalá soutěž	3
Skutkové podstaty nekalé soutěže:	3
Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži:	4
Otázka 3	4
Obchodní firma	4
Otázka 4	4
Znaky obchodního tajemství:	5
Know how:	5
Otázka 5	5
Registrace:	5
Práva:	6
OZ v ČR:	6
Otázka 6	6
Rozdíl mezi chráněným označením původu a zeměpisným označením:	6
Rozsah ochrany:	6
Ochrana v České republice:	7
Otázka 7	7
Vynález	7
Patent	7
Otázka 8	8
Vymezení:	8
Nelze chránit:	8
Účinky a doba platnosti užitého vzoru	8
Otázka 9	8
Vymezení	8
Žádost a zápis průmyslového vzoru	8
Ochrana	9
Otázka 10	9
Vymezení:	9
Obsah	9
Vznik, trvání a vymáhání autorských práv:	10
Výjimky z ochrany ve veřejném zájmu:	10
Poskytnutí AP:	10
Otázka 11	11
Vymezení:	11
Udělení licence na vaše duševní vlastnictví	11
Jak uzavřít licenční dohodu?	11
Postoupení práv a povinností: prodej patentu, ochranné známky a dalšího duševního vlastnictví	12
Otázka 12	12
Smysl:	12
Osoby oprávněné vymáhat práva:	12
Opatření k nápravě	12
Otázka 13	13
Správce:	13
Jednotlivé smlouvy:	13

Otázky

1. Důvody existence práva duševního vlastnictví - OK

2. Nekalá soutěž a právo duševního vlastnictví - OK
3. Jméno podnikatele a jeho ochrana - OK
4. Obchodní tajemství a know – how: ochrana - OK
5. Ochranné známky - OK
6. Chráněná označení původu, zeměpisná označení původu - OK
7. Vynálezy a patenty - OK
8. Užité vzory - OK
9. Průmyslové vzory - OK
10. Autorská práva - OK
11. Licenční smlouvy pro právo duševního vlastnictví - OK
12. Vymáhání práv z duševního vlastnictví - správní a soudní řízení - OK
13. Mezinárodní smlouvy v oblasti práv duševního vlastnictví - OK

Otázka 1

- chránit přirozené osobnostní právo
- k výtvořům ducha a vlastnické právo
- k nehmotnému majetku
- chránit hospodářské investice
- nepřímo pobízet k tvůrčí nebo hospodářské činnosti vedoucí ke
- vzniku a využívání ideálních statků, a tím i k rozvoji kultury nebo hospodářství
- vychovávat k účtě k právům k výtvořům a jiným ideálním statkům

Otázka 2

Právo duševního vlastnictví

Duševním vlastnictvím se rozumějí práva k nakládání s díly, vynálezy a jinými výsledky procesu lidské tvořivosti, zkoumání a myšlení. Těmi jsou myšleny různé výsledky více či méně originálních myšlenek, námětů, návodů a řešení. Díky své nehmotné podstatě lze za duševní vlastnictví považovat jen to, co je společností považováno za vhodné k ochraně právní úpravou, vesměs by tedy mělo jít o výsledky tvorby, výzkumu, či jiné činnosti, které jsou dostatečně jedinečné či originální.

Hodnota práv k duševnímu vlastnictví je většinou hůře určitelná než u fyzického majetku, závisí pak zejména na míře jejich následné využitelnosti a přínosu pro jedince či společnost a schopnosti podpořit další tvorbu (materiálního i nemateriálního charakteru).

Práva k duševnímu vlastnictví lze směřovat, užívat, ale i ochraňovat podle dané právní úpravy. Právo týkající se duševního vlastnictví se v České republice sestává ze dvou celků:

1. autorské právo, které je reprezentováno autorským zákonem.
2. práva průmyslového vlastnictví, jež jsou zakotvena ve více dílčích právních předpisech.
 - Upravují je zákony č.:
 - 14/1993 Sb., o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví,
 - č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích,
 - č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů,
 - č. 478/1992 Sb., o užitéch vzorech,
 - č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků,
 - č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů,
 - č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin,
 - č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách,
 - a č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu výrobků.

Na mezinárodní úrovni se duševním vlastnictvím zabývají organizace:

- Mezinárodní spojené úřady pro ochranu duševního vlastnictví (BIRPI)
- Světová organizace duševního vlastnictví (OMPI – WIPO)

Na české úrovni se duševním vlastnictvím zabývají organizace:

Současný systém ochrany duševního vlastnictví v ČR je tvořen, kromě příslušných zákonných norem, následujícími institucemi, které se různými aspekty ochrany duševního vlastnictví zabývají:

- Úřad průmyslového vlastnictví mj. rozhoduje o poskytování ochrany a zajišťuje registraci vynálezů, průmyslových vzorů, užitných vzorů, topografií polovodičových výrobků, ochranných známek a označení původu výrobků. Úřad průmyslového vlastnictví právní ochranu předmětů průmyslového vlastnictví přímo nezajišťuje, ale o této ochraně rozhoduje na základě podaných žádostí nebo návrhů.
- Ministerstvo kultury a jím delegovaní kolektivní správci (Ochranný svaz autorský OSA, Divadelní a literární agentura DILIA aj.) se starají o ochranu práv autorů a dalších oprávněných subjektů vymezených působností autorského zákona (zákon č. 121/200 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů).
- Mezi další instituce a orgány, které se v ČR zabývají ochranou duševního a průmyslového vlastnictví, patří zejména:
- Celní správa České republiky, která kontroluje, zda na území ČR není ze zahraničí dováženo zboží porušující práva z duševního vlastnictví, zejména padělky nebo pirátské napodobeniny.
- Dozor nad právníckými i fyzickými osobami prodávajícími nebo dodávajícími výrobky či služby na vnitřním českém trhu uskutečňuje Česká obchodní inspekce, která mj. ve spolupráci s Policií ČR realizuje kontroly tržnic a zajišťuje zde případné padělky značkového zboží.

Nekalá soutěž

Nekalá soutěž je stav, který nastane, pokud soutěžitel (účastník hospodářské soutěže, ať už podnikatel nebo nepodnikatel) jedná v rozporu s dobrými mravy soutěže a toto jednání je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům. Tyto podmínky, označované jako generální klauzule, musí být splněny kumulativně (současně). Dobré mravy soutěže nejsou zákonem definovány; o tom, zda byly v konkrétním případě porušeny, rozhoduje soud. Nekalosoutěžní jednání nemusí nutně způsobit újmu (soutěžitelům nebo zákazníkům), jedná se o ohrožovací delikt. Skutková podstata je tak naplněna už tehdy, když tato újma jen hrozí.

Občanský zákoník v ustanovení § 2976 odst. 2 demonstrativně uvádí skutkové podstaty, při jejichž naplnění k nekalé soutěži dojde a v následujících paragrafech (§ 2977–2987) je blíže specifikuje. Vedle skutkových podstat v zákoně uvedených však existuje množství dalších (tzv. soudcovských, resp. preatorských skutkových podstat), které jsou řazeny pod generální klauzuli.

Skutkové podstaty nekalé soutěže:

- Klamavá reklama – reklama, která klame nebo je způsobilá klamat (tedy je způsobilá ovlivňovat hospodářské chování osob na základě mylných nebo zavádějících informací, resp. prezentování faktů)
- Klamavé označení zboží a služeb – vyvolává mylnou představu, že věc pochází z určité oblasti, místa, od určitého výrobce nebo že má určité vlastnosti, popř. jakost
- Srovnávací reklama – je přípustná, pokud není klamavá, srovnává jen zboží nebo služby určené ke stejnému účelu a uváděné informace jsou fakticky správné a ověřitelné
- Vyvolání nebezpečí záměny – napodobování cizích výrobků, užití názvu nebo loga jiného soutěžitele
- Parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele
- Podplácení – nabízení „úplatku“ členům statutárních orgánů nebo zaměstnancům „konkurence“ za účelem, aby se sami dopustili nekalosoutěžního jednání
- Zlehčování – rozšiřování nepravdivých i pravdivých údajů o výrobcích, výkonech nebo poměrech jiného soutěžitele, které je způsobilé mu přivodit újmu
- Porušení obchodního tajemství
- Dotěrné obtěžování (spam)
- Ohrožení zdraví nebo životního prostředí – soutěžitel získává výhodu díky nedodržování norem na ochranu zdraví a životního prostředí

Smlouva, její část nebo její jednotlivé ustanovení, při jejímž uzavření byl porušen zákaz nekalé soutěže, je od počátku neplatná.

Dále dle zákona o ochraně hospodářské soutěže:

- dohodami soutěžitelů (§ 3 odst. 1),
- zneužitím dominantního postavení soutěžitelů,
- spojením soutěžitelů, nebo
- orgány státní správy při výkonu státní správy, orgány územní samosprávy při výkonu samosprávy a při přeneseném výkonu státní správy a orgány zájmové samosprávy při přeneseném výkonu státní správy (dále jen „orgány veřejné správy“).

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži:

Poškozený soutěžitel nebo i spotřebitel může požadovat:

- zdržení se takového chování,
- odstranění závadného stavu,
- poskytnutí přiměřeného zadostiučinění (i v penězích),
- náhradu škody a
- vydání bezdůvodného obohacování.

Kromě parazitování na pověsti, podplácení, zlehčování a porušení obchodního tajemství může být aktivní a žádat nápravu i jinak nezúčastněná právnická osoba, pokud je jejím účelem ochrana zájmů soutěžitelů nebo zákazníků.

Krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně

- ve sporech o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním nebo nedovoleným omezením soutěže

Otázka 3

Obchodní firma

§ 423

- (1) Obchodní firma je jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Podnikatel nesmí mít víc obchodních firem.
- (2) Ochrana práv k obchodní firmě náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé. Kdo byl dotčen ve svém právu k obchodní firmě, má stejná práva jako při ochraně před nekalou soutěží.

§ 424

- Obchodní firma nesmí být zaměnitelná s jinou obchodní firmou ani nesmí působit klamavě.

Otázka 4

Obchodní tajemství jsou veškeré konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí s obchodním závodem a jejichž vlastník ve smyslu § 504 občanského zákoníku zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.

Porušení obchodního tajemství je jedním ze způsobů nekalé soutěže podle § 2985 občanského zákoníku, spočívá v neoprávněném sdělení, zpřístupnění nebo využití obchodního tajemství, které bylo jednajícimu svěřeno nebo o němž se dozvěděl jiným způsobem. Ten, jehož obchodní tajemství bylo porušeno, se pak může domáhat odstranění závadného stavu a především přiměřeného zadostiučinění, náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení.

Znaky obchodního tajemství:

Obchodní tajemství, tak jak je definováno v § 504 občanského zákoníku, musí naplňovat všechny zákonem uváděné znaky, a to současně.

Obchodní tajemství:

- musí být konkurenčně významné (jeho vyjádření může zlepšit postavení konkurentů),
- určitelné (je možné jej přesně vymezit, nemá obecnou povahu),
- ocenitelné peněží (jeho vyjádření má vliv na současný nebo budoucí hospodářský výsledek obchodního závodu),
- souviset s obchodním závodem,
- musí představovat skutečnosti, které jsou v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné,
- musí být vlastníkem (podnikatelem) odpovídajícím způsobem utajováno.

Autoritativně může tvrzení o tom, že něco je obchodním tajemstvím, potvrdit nebo vyvrátit v konkrétním případě pouze soud.

Know how:

Know-how bývá zpravidla popisováno jako souhrn vědomostí, odborných znalostí a zkušeností získaných na základě předchozího výzkumu, vývoje, pokusů, zkoušek, provozu a praxe vedoucích k optimalizaci vynaložených sil a prostředků při dosažení určitého cíle. Zjednodušeně řečeno, tedy „jak na to“.

Pokud jde o ochranu know-how, lze říci, že jeho ochrana je velmi blízká ochraně obchodního tajemství. Zejména je tomu z toho důvodu, že předmět know-how nepochybně zahrnuje prvky obchodního tajemství. Zde je ovšem potřeba připomenout, že o obchodní tajemství se jedná pouze tehdy, jde-li o konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení (§ 504 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). V případě porušení know-how se lze domáhat ochrany nejen podle ustanovení občanského zákoníku o nekalé soutěži, ale také podle zákoníku práce nebo trestního zákona.

Otázka 5

Zákon o ochranných známkách

Ochranná známka je právní nástroj ochrany značky, pomocí které firmy identifikují samy sebe, své výrobky a služby a tím se pro zákazníky odlišují od ostatních firem, které na trh přinášejí stejné nebo podobné výrobky a služby.

Ochrannou známkou může být za splnění podmínek stanovených příslušným právním předpisem jakékoli označení schopné grafického znázornění, tvoří ji například slovo, fráze nebo logo, kterým se označuje vyrobené zboží, barvy, tvar výrobku či obalu, nebo kombinace předchozích způsobů. Smyslem známkové ochrany je explicitní ochrana obchodních značek (respektive jejich symbolů) nad rámec obecných zákonů. Žádný obchodní název, obchodní značka ani brand se ochrannou známkou nestávají automaticky, ale až zápisem do příslušného rejstříku ochranných známek. Na druhou stranu jako ochranné známky jsou mnohdy zapsány i názvy, které nelze považovat za obchodní značku, natož pak brand.

Registrace:

Registrovaná ochranná známka musí být zapsaná v rejstříku ochranných známek, který vede Úřad průmyslového vlastnictví. Před zápisem nové ochranné známky tento úřad zkoumá, zda má ochranná známka všechny předepsané náležitosti a vlastnosti, zda není shodná nebo zaměnitelná s jinou ochrannou známkou a přihlášku ochranné známky také zveřejňuje, aby se k ní mohla prostřednictvím připomínek a námitek vyjádřit dotčená veřejnost. V případě, že nejsou podány námitky nebo připomínky k zápisu přihlášeného označení, nebo jsou zamítnuty, je ochranná známka zapsána do rejstříku.

Práva:

Vlastník ochranné známky má výlučné právo užívat ochrannou známku ve spojení s výrobky nebo se službami, pro něž je chráněna. Má přitom právo (nikoliv povinnost) spolu s ní používat i značku (R) nebo R v kroužku.

Bez souhlasu vlastníka ochranné známky nikdo nesmí v obchodním styku:

- umísťovat označení na výrobky nebo jejich obaly,
- nabízet výrobky pod tímto označením, uvádět je na trh nebo za tím účelem skladovat, nebo nabízet či poskytovat služby pod tímto označením,
- dovážet nebo vyvážet výrobky pod tímto označením,
- užívat označení v obchodních listinách a v reklamě.

OZ v ČR:

- národní ochranné známky (rejstřík Úřad průmyslového vlastnictví)
- mezinárodní ochranné známky (rejstřík Mezinárodní organizace duševního vlastnictví)
- ochranné známky Evropské unie (rejstřík EUIPO v Alicante)
- všeobecně známé ochranné známky (ve smyslu TRIPS a Pařížské úmluvy)

Platnost: 10 let od podání přihlášky, možnost prodloužení v posledním roce platnosti

- ochranná známka lze uvést na výrobky a firmy všeho druhu

Výběr ochranné známky závisí na místě, kde subjekt obchoduje. Pokud subjekt podniká jenom na území České republiky, stačí ochranná známka pouze pro Českou republiku. V případě, že exportuje například na Slovensko, je potřeba pořídit ochrannou známku pro toto území. Jestliže má subjekt větší ambice a chce obchodovat ve více zemích, které jsou v Evropské unii, je možné pořídit ochrannou známku přímo pro Evropskou unii, která není podmíněná existencí ochranné známky pro Českou republiku.

Otázka 6

Ochrana označení původu (též chráněné označení původu, z angl. protected designation of origin) je pojem z práva duševního vlastnictví, konkrétně jeho části práva na označení. Používá se pro zboží, které je typické pro určité regiony. Podmínkou je, že díky charakteristickým podmínkám oblasti je zboží známé pro svou kvalitu či zvláštní vlastnosti. V případě, že výrobce splní zákonné požadavky a jeho označení bude zapsáno, získá výrobek veřejnoprávní ochranu. Pokud pak někdo chce zboží vyrábět, musí dodržet přesnou recepturu a obvykle také vyrábět přímo v daném regionu. Takové označení je pak chráněno proti zneužití a je zachována jeho exkluzivita.

Rozdíl mezi chráněným označením původu a zeměpisným označením:

V obou případech se vyžaduje určitá vazba na region, který propůjčuje zboží typické vlastnosti. Rozdíl je však v požadované síle této vazby. Zatímco v případě chráněného označení původu je vyžadována velmi silná vazba (proto toto označení může užívat málo výrobců), u zeměpisného označení nejsou pravidla tak striktní. V tomto případě postačí, že v daném regionu probíhá alespoň jedna fáze produkce a pověst výrobku se pojí k tomuto regionu.

Rozsah ochrany:

Zapsaná označení nesmí být použita pro jiný než zapsaný výrobek. Označení je chráněno proti zneužití, napodobení nebo připomínání; nesmí být použito zavádějícím nebo nepravdivým způsobem. Název nesmí vyvolávat klamavý dojem, že jde o chráněné označení původu, zejména nesmí jakkoliv uvádět spotřebitele v omyl ohledně skutečného původu produktu.

Ochrana v České republice:

Česká republika používá jak evropské značení, tak i vlastní označení původu (biozebra) nebo kvality (Klasa). Ochrana označení původu je upravena společně se zeměpisným označením zákonem č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení. Na českém území jsou samozřejmě také přímo použitelná evropská nařízení.

Kontrolou jsou pověřena Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa ČR a Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, kontrolou bioproduktů pověřilo Ministerstvo zemědělství tři soukromé firmy.

Databázi českých označení původu a zeměpisných označení spravuje Úřad průmyslového vlastnictví. Je vhodné použít pokročilé vyhledávání, protože to umožňuje omezit výsledek na platné názvy (Stav: Platný dokument) a vypsat více dokumentů najednou (Hromadný detail). Zdroj vyhledává ve své databázi a v záznamech získaných z World Intellectual Property Organization. Zápis označení původu nebo zeměpisného označení je popsán také na stránkách ÚPV.

Otázka 7

Vynález

Vynález je výrobek nebo technický postup, který představuje poprvé prakticky realizovanou novou myšlenku, která buď zlepšuje současný stav, nebo poskytuje úplně nové možnosti. Za určitých podmínek může být na vynález udělen patent.

Vynálezem nemůže být objev, vědecká teorie, matematická metoda, vzorec, pouze estetická vnější úprava výrobku, plán, počítačový program bez technického účinku, nebo uvedení informace. Pojem vynález je legislativně upraven zákonem 527/1990 Sb.

Patent

Patent je zákonná ochrana vynálezů zaručující vlastníkovi patentu výhradní právo k průmyslovému využití vynálezu.

V České republice udělování patentů upravuje zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích. Podle něho se patenty udělují na vynálezy, které jsou nové, jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou průmyslově využitelné. Vynález se považuje za nový, jestliže není součástí stavu techniky. Stavem techniky je všechno, co bylo zveřejněno přede dnem přihlášení patentu, ať již v České republice nebo v zahraničí. Za vynálezy se naopak nepovažují zejména:

objevy, vědecké teorie a matematické metody,
pouhé vnější úpravy výrobků,
plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti,
programy počítačů,
pouhé uvedení informace.

Majitel patentu má výlučné právo vynález využívat (tj. výrobek vyrábět, uvádět do oběhu nebo upotřebit postup), dále poskytnout souhlas k využívání vynálezu jiným osobám (např. licenční smlouvou) a má právo převést patent na jinou osobu. Proto, aby patent zůstal v platnosti, je nutno platit tzv. udržovací poplatky, a to v každém státu zvlášť. Maximální možná délka patentové ochrany je 20 let.

V České republice ochranné známky i patenty registruje, a následně také spravuje, stejná instituce - Úřad průmyslového vlastnictví. Na koncepci totožného registračního místa patentů a ochranných známek se shodly všechny státy EU na národní i unijní úrovni. Jak v případě patentu, tak v případě ochranné známky registrace chrání před neoprávněným užíváním cizího vlastnictví. Při porušení této ochrany se může vlastník bránit jak v občanskoprávní rovině, tak i v rovině trestněprávní.

Otázka 8

Vymezení:

Užitný vzor je ochrana, která je na základě zákona č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, poskytována technickým řešením, která jsou nová, přesahují rámec pouhé odborné dovednosti a která jsou průmyslově využitelná. Novost technického řešení se přitom posuzuje podle aktuálního stavu techniky a průmyslová využitelnost zase podle toho, zda může být dané řešení opakovaně využíváno v hospodářské činnosti. Ochranu užitným vzorem má především původce technického řešení, tedy ten, kdo jej vytvořil vlastní tvořivou prací, případně ji může uplatňovat i jeho právní zástupce.

Užitné vzory zapisuje do rejstříku užitných vzorů Úřad průmyslového vlastnictví.

Nelze chránit:

Jako užitný vzor nelze chránit především:

- objevy, vědecké teorie a matematické metody,
- pouhé vnější úpravy výrobků,
- plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti,
- programy počítačů,
- pouhé uvedení informace,
- technická řešení, která jsou v rozporu s obecnými zájmy, zejména se zásadami lidskosti a veřejné morálky,
- odrůdy rostlin a plemena zvířat, jakož i biologické reprodukční materiály,
- způsoby výroby nebo pracovní činnosti.

Účinky a doba platnosti užitného vzoru

Bez souhlasu majitele užitného vzoru nesmí nikdo při své hospodářské činnosti dané technické řešení vyrábět, uvádět do oběhu nebo upotřebit. Majitel užitného vzoru ale může poskytnout souhlas (licenci) k využívání technického řešení nebo i užitný vzor na jinou osobu převést. Účinky ochrany jsou tedy stejné, jako ochrana patentem, registrace technického řešení jako užitného vzoru je ale rychlejší a jednodušší, protože řízení je prováděno jen na základě tzv. registračního principu, když Úřad průmyslového vlastnictví nezkontroluje, zda je dané řešení opravdu způsobilé k ochraně, ale posuzuje jen základní zákonné podmínky zápisu. Užitný vzor se nicméně hodí spíše pro předměty menšího ekonomického významu nebo s nižší vynálezeckou úrovní, naopak je vhodnější zvolit patentovou ochranu, pokud k využití daného technického řešení dojde až později.

Užitný vzor platí čtyři roky ode dne podání přihlášky k zápisu do rejstříku užitných vzorů, dobu platnosti ale může Úřad průmyslového vlastnictví prodloužit až dvakrát vždy o tři roky. Maximální doba ochrany užitným vzorem je tedy 10 let. Po vypršení této doby ochrana zanikne, zanikne však také tehdy, pokud se majitel daného užitného vzoru vzdá.

Otázka 9

Vymezení

Průmyslový vzor je způsob právní ochrany designu výrobku. Podle vymezení zákona č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, se jedná o vzhled výrobku nebo jeho části, zejména se jedná o linie, obrysy, barvy, tvar, strukturu, materiál nebo zdobení výrobku.

Žádost a zápis průmyslového vzoru

Žádost o průmyslový vzor lze podat na celkový vzhled výrobku nebo na jeho části přičemž průmyslový vzor nechrání technické řešení ani použité materiály. Průmyslový vzor lze podle uvedeného zákona chránit pouze v případě, že se jedná o nový vzor a má tzv. individuální povahu. Za nový vzor je považován takový, který nebyl více než 12

měsíců před dnem podání přihlášky nebo před dnem vzniku práva přednosti, zpřístupněn veřejnosti. Za takové zpřístupnění se ovšem nepovažuje zpřístupnění původcem průmyslového vzoru nebo jeho právním nástupcem, ovšem za předpokladu, že ve 12měsíční lhůtě opravdu dojde k podání přihlášky. Individuální povaha je podle zákona zajištěna v případě, kdy celkový dojem, který vyvolává u uživatele, se liší od celkového dojmu, který u něj vyvolává průmyslový vzor zpřístupněný přede dnem podání přihlášky. O zápis průmyslového vzoru do rejstříku Úřadu průmyslového vlastnictví se žádá přihláškou průmyslového vzoru podanou písemnou nebo elektronickou formou.

Ochrana

Právní ochrana zajišťuje vlastníkově výlučné právo užívat průmyslový vzor. Ochrana zapsaného průmyslového vzoru trvá 5 let ode dne podání přihlášky průmyslového vzoru. Vlastník průmyslového vzoru může dobu ochrany opakovaně obnovit, a to vždy o 5 let, až na celkovou dobu 25 let.

Průmyslový vzor slouží obdobně jako ochranná známka k ochraně výrobku, respektive jeho vzhledu. Vlastník průmyslového vzoru má výlučné právo na jeho užívání. Dále může díky svému právu bránit třetím osobám v jeho užívání bez souhlasu. Má tedy pochopitelně právo takovýto souhlas udělit. A v neposlední řadě má vlastník průmyslového vzoru možnost převedení práv na jiného vlastníka. To se nejčastěji stává v případě prodeje průmyslového vzoru. Za užívání průmyslového vzoru se považuje zejména výroba výrobku či jeho uvedení na trh.

Otázka 10

Vymezení:

Autorské právo (anglicky copyright law) je odvětví práva, které se zabývá právními vztahy uživatelů a tvůrců tzv. „autorských děl“ k příslušným dílům. Tvůrci mohou být například spisovatelé, hudebníci, filmaři, architekti, urbanisté a programátoři apod. Prostřednictvím autorského práva stát poskytuje autorům po jistou omezenou dobu určitá výlučná práva k jejich dílu. Autorské právo je součástí tzv. duševního vlastnictví.

Autorské právo nechrání samotné myšlenky či ideje; chrání pouze konkrétní díla, konkrétní vyjádření takových myšlenek, dílo v objektivně vnímatelné podobě. Autorským dílem je pouze jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora, dílem není námět, zpráva, informace, metoda, teorie, vzorec, graf, tabulka fyzikálních konstant, výstup počítačového programu apod. samy o sobě. Vedle autorského práva v užším smyslu jsou chráněna také tzv. práva související s právem autorským, kam patří práva výkonného umělce k vlastnímu výkonu, práva výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, právo rozhlasového a televizního vysílatele a právo nakladatele. Obdobná je také ochrana databáze.

Autorské právo je v Česku upraveno autorským zákonem (zákon č. 121/2000 Sb. ve znění pozdějších novelizací), v mezinárodním právu je základem několik mezinárodních úmluv, hlavně tzv. Bernská úmluva z roku 1886 a Všeobecná úmluva o autorském právu uzavřená v Ženevě v roce 1952. Pro podporu ochrany duševního vlastnictví vznikla v roce 1967 Světová organizace duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organization, WIPO).

Fakt, že dané dílo je chráněným autorským dílem, se často signalizuje symbolem © následovaným jménem autora a rokem. Tento symbol má však v Česku (i ve většině jiných zemí) pouze ryze informativní význam – dílo je plně chráněno i tehdy, není-li to na něm nijak uvedeno.

Obsah

Práva autora rozdělit do dvou základních skupin: výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková.

Osobnostní práva těsně souvisejí s osobností autora a jsou tedy nepřevoditelná a trvají do smrti autora, kdy zanikají. Po autorově smrti je však nadále chráněno autorství samo – nikdo si nesmí osobovat autorství cizího díla (vždy musí být uveden skutečný autor, je-li znám) a díla nesmí být užíváno způsobem snižujícím jeho hodnotu. Mezi osobnostní práva autora patří právo rozhodnout o zveřejnění díla, právo oslovovat si autorství či právo na nedotknutelnost díla (do díla smí být zasahováno jen se souhlasem autora, dílo nesmí být užíváno způsobem snižujícím jeho hodnotu apod.).

Majetková práva poskytují autorovi výlučné právo na rozhodování o užívání jeho díla. Jiná osoba než autor smí dílo užít pouze na základě autorova oprávnění, případně ve výjimečných případech stanovených zákonem (viz omezení autorských práv níže). Do práva na užití díla patří:

- právo na rozmnožování díla,
- právo na rozšiřování díla či jeho rozmnoženiny,
- právo na pronájem díla či jeho rozmnoženiny,
- právo na půjčování díla či jeho rozmnoženiny,
- právo na vystavování díla či jeho rozmnoženiny,
- právo na sdělování díla veřejnosti (provozování živě či ze záznamu, přenos provozování díla, vysílání rozhlasem či televizí apod.);

kromě těchto práv do majetkových autorských práv patří také:

- právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého,
- právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu (viz užití pro osobní potřebu níže).

Vznik, trvání a vymáhání autorských práv:

Podle principů zakotvených v Bernské úmluvě vzniká autorské právo k dílu automaticky, okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. Autorské právo není vázáno na konkrétní předmět, jímž je dílo vyjádřeno – jeho zničením autorská práva nezanikají, nabytím vlastnických práv k tomuto předmětu se nenabývají autorská práva k dílu, dokonce ani právo dílo užít.

Jak už bylo uvedeno, osobnostní autorská práva trvají po dobu života autora, majetková práva po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti.

Autor může svá práva vynutit občanskoprávní žalobou, kterou se může domáhat určení svého autorství, zákazu ohrožení svých práv (zákazu neoprávněné výroby, obchodování, dovozu či vývozu, sdělování veřejnosti apod.), odstranění následků zásahu do práva i poskytnutí přiměřeného zadostiučinění (omluvou či v penězích); autor také může vyžadovat náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení. Ten, kdo porušuje autorské právo, se však podle českého práva také dopouští trestného činu podle trestního zákoníku („porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi“), který může být v trestněprávním procesu potrestán peněžitým trestem, propadnutím věci, ale také odnětím svobody až na dva roky (až pět let, pokud pachatel získal značný prospěch či dopustil-li se činu ve značném rozsahu; případně až osm let, pokud pachatel získal prospěch velkého rozsahu či dopustil-li se činu ve velkém rozsahu).

Výjimky z ochrany ve veřejném zájmu:

Z autorskoprávní ochrany jsou vyňata některá díla, protože jejich ochrana by byla v rozporu s veřejným zájmem. Podle českého autorského zákona je v současnosti takto dovoleno volně užívat:

- úřední díla (texty zákonů a dalších právních předpisů, veřejných listin, rozhodnutí, státní symbol apod.) a
- výtvary tradiční lidové kultury, není-li pravé jméno autora obecně známo (ani jako pseudonym); takové dílo lze užít jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu.

Poskytnutí AP:

Pomocí licenční smlouvy.

V českém právním řádu není možné převést či prodat samotná autorská práva – ta zůstávají vždy autorovi. Stejně tak nemůže autor poskytnout licenci na způsob využití, který v době udělení licence nebyl znám. Tato ustanovení mají za cíl chránit autora před uzavřením nevýhodné smlouvy.

Otázka 11

Vymezení:

Podle § 2358 odst. 1 o. z. Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.

Pokud je licence udělena k používání na území cizího státu, tak je potřeba ji registrovat do registru vedeného u Českého úřadu průmyslového vlastnictví.

Pokud jste vlastníkem duševního vlastnictví, můžete svá práva na užívání postoupit jiné právnické osobě. Říká se tomu poskytnutí licence na práva duševního vlastnictví. Svá práva však můžete rovněž prodat. Tomu se říká přidělení nebo postoupení práv duševního vlastnictví.

Před zahájením jednání o licenční dohodě nebo smlouvě o postoupení práv:

V některých případech je užitečné uchovávat některé informace jako důvěrné. Jedná se například o:

- dotčenou část duševního vlastnictví – například technologie, pro kterou jste dosud nepodali žádost o udělení patentu, nebo jiné obchodní tajemství
- vlastní licenční dohodu nebo smlouvu o postoupení práv, zejména její finanční aspekty
- Za tímto účelem byste měli s potenciálním držitelem licence nebo postupníkem uzavřít tzv. dohodu o zachování mlčenlivosti .

Informace o svém duševním vlastnictví můžete rovněž shromažďovat a vyhodnocovat tak, že je předložíte k hloubkové kontrole – důkladnému posouzení všech aspektů týkajících se vašeho duševního vlastnictví.

Udělení licence na vaše duševní vlastnictví

Jako majitel duševního vlastnictví můžete vyjednat licenční dohodu s jiným subjektem (potenciálním držitelem licence), která mu umožní vaše duševní vlastnictví užívat. Může se jednat o jednoho potenciálního držitele licence (tzv. výlučná licence) nebo několik držitelů. Pokud nabízíte více licencí, ty mohou být buď otevřené, nebo omezené na určitá odvětví či zeměpisné oblasti (tzv. franšízaDokument PDF).

Za udělení tohoto povolení budete jako poskytovatel licence dostávat honorář, obvykle formou licenčních poplatků, které jsou definovány jako procento z prodeje. Používání svého duševního vlastnictví můžete rovněž omezit (např. zeměpisný rozsah, oblast použití apod.).

V tomto případě si jako poskytovatel licence:

- zachováte právo nad svým duševním vlastnictvím, což znamená, že nedojde k jeho postoupení,
- a budete i nadále odpovědní za správu (a v případě potřeby i trestní stíhání) ve věci dotčených práv duševního vlastnictví.
- Ačkoli s přípravou licenční dohody vám musí pomoci právníci a odborníci na právo duševního vlastnictví, před podpisem dohody je třeba vyjednat a zahrnout několik klíčových ustanovení týkajících se duševního vlastnictví.

Jak uzavřít licenční dohodu?

K uzavření licenční dohody byste měli alespoň:

- dohodu sepsat
- ujasnit si, kterých práv duševního vlastnictví se přesně týká
- ujasnit si datum zahájení, dobu trvání a ukončení dohody
- vyjednat a uvést v dohodě finanční kompenzaci, kterou má držitel licence vyplácet poskytovateli licence (např. případná paušální částka, licenční poplatky apod.)
- uvést výlučnost nebo nevýlučnost licenční dohody
- uvést všechny podmínky používání vašich práv duševního vlastnictví
- definovat, kde může držitel licence vaše duševní vlastnictví používat

- V některých zemích EU musíte licenční dohodu zaregistrovat, obvykle na vnitrostátním úřadě duševního vlastnictví.

Další informace najdete v info přehledu licenčních dohod Evropské asistenční služby pro otázky práv duševního vlastnictví.

Postoupení práv a povinností: prodej patentu, ochranné známky a dalšího duševního vlastnictví

Své duševní vlastnictví (patent, ochrannou známku, autorské právo apod.) můžete postoupit někomu jinému. Postoupíte tak všechna práva, která jste původně v souvislosti s dotčeným duševním vlastnictvím měli.

Otázka 12

Upraveno na základě zákona o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a ochraně obchodního tajemství.

Smysl:

Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské unie¹⁾ a upravuje právní prostředky sloužící k vymáhání práv z průmyslového vlastnictví (dále jen „právo“) a k ochraně obchodního tajemství²⁾.

Osoby oprávněné vymáhat práva:

- (1) Vymáhat práva podle tohoto zákona je oprávněn vlastník nebo majitel práva podle příslušného zákona na ochranu průmyslového vlastnictví, osoba oprávněná podle zvláštního právního předpisu²⁾ užívat práva, zejména nabyvatel licence a profesní organizace ochrany práv, která je řádně uznávána v zemi původu jako organizace oprávněná zastupovat vlastníky či majitele práv průmyslového vlastnictví (dále jen „oprávněná osoba“).
- (2) Nabyvatel licence může vymáhat práva jen se souhlasem vlastníka či majitele práva. Souhlas se nevyžaduje, jestliže ve lhůtě 1 měsíce od doručení oznámení nabyvatele o porušení či ohrožení práva nezhájil vlastník či majitel práva řízení ve věci porušení či ohrožení práva sám.

****Osoby jejichž právo bylo dotčeno mají právo požadovat po rušiteli veškeré informace, které se tohoto rušení týkají.**

Opatření k nápravě

- (1) Došlo-li k neoprávněnému zásahu do práv, může se oprávněná osoba domáhat u soudu toho, aby se porušovatel zdržel jednání, jímž dochází k porušení nebo ohrožení práva, a následky ohrožení nebo porušení byly odstraněny, a to zejména
 - a) stažením výrobků z trhu, jejichž výrobou nebo uvedením na trh nebo skladováním došlo k ohrožení nebo porušení práva,
 - b) trvalým odstraněním nebo zničením výrobků, jejichž výrobou nebo uvedením na trh nebo skladováním došlo k ohrožení nebo porušení práva,
 - c) stažením, trvalým odstraněním nebo zničením materiálů, nástrojů a zařízení určených nebo používaných výlučně nebo převážně při činnostech porušujících nebo ohrožujících právo.

Oprávněná osoba má právo na náhradu škody, vydání bezdůvodného obohacení, které získal porušovatel v důsledku ohrožení nebo porušení práva, a přiměřené zadostiučinění, byla-li zásahem do práv způsobena nemajetková újma. Přiměřené zadostiučinění může spočívat i v peněžitém plnění.

U obchodního tajemství se zákon použije obdobně.

Otázka 13

Správce:

Mnohostranné mezinárodní smlouvy jsou spravovány Světovou organizací duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organisation, WIPO), která byla vytvořena v roce 1970 na základě úmluvy o jejím vytvoření.

Jednotlivé smlouvy:

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886 je základní mezinárodní úpravou této oblasti. Je založena na principech národního zacházení, automatické ochrany bez formální registrace, ochrany literárního, vědeckého a uměleckého díle bez ohledu na jeho formu a způsob vyjádření. Lhůta ochrany byla stanovena na 50 let po smrti autora (kratší pro filmy a díla aplikovaného umění). Exkluzivní práva musí pokrývat reprodukce, překlady, uvádění na veřejnosti, vysílání, použití v audiovizuální formě a adaptaci a jiné aranžmá díla. (ČR je členem.)

Římská úmluva na ochranu výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací z r. 1961, **Ženevská úmluva na ochranu výrobců zvukových záznamů** proti nedovolenému kopírování z r. 1971 a **Bruselská úmluva o šíření programů prostřednictvím satelitů** z r. 1974 jsou úmluvami, které mezinárodně upravují práva příbuzná k právům autorským. (ČR je členem.)

V roce 1996 byly uzavřeny tzv. **internetové smlouvy** (Smlouva WIPO o autorském právu a Smlouva WIPO o ochraně práv výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů), jejichž cílem je upravit ochranu autorských práv a práv příbuzných v podmínkách užívání elektronického přenosu dat a informací. Česká republika není prozatím členem těchto smluv. Je však připraven její přístup ke smlouvám (v současné době předložen k ratifikaci Parlamentu ČR — duben 2001). Ustanovení Smluv byla promítnuta do nového autorského zákona č. 121/2001 Sb.

V **Pařížské úmluvě** z roku 1883, která byla několikrát revidována (naposled v r. 1967 ve Stockholmu), byla založena koncepce úpravy mezinárodních vztahů v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Jejím členy je 140 států včetně ČR. Jejím základními principy je národní zacházení, právo priority a stanovení obecných pravidel pro ochranu průmyslového vlastnictví. K průmyslovému vlastnictví jsou řazeny vynálezy, průmyslové a užité vzory, ochranné známky, obchodní jméno, označení původu. Úmluva se zabývá také potlačováním nekalé soutěže.

Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek z roku 1891 umožnila mezinárodní registraci ochranných známek a přispěla k harmonizaci známkových zákonů v téměř padesáti členských státech. Aplikace některých ustanovení této dohody byla v roce 1989 upravena Protokolem k Madridské dohodě. ČR je členem jak Madridské dohody, tak Protokolu k Madridské dohodě.

Smlouva o známkovém právu z roku 1994 zjednodušila přihlašování ochranných známek v členských státech, kterých je více než 40 (včetně ČR). Harmonizovala náležitosti a postupy při řízení před zápisnými úřady smluvních stran. Byla v ní stanovena lhůta ochrany známky na deset let od podání přihlášky a stejná lhůta také pro obnovu registrace.

V **Niceské dohodě o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek z roku 1957** byl vytvořen jednotný systém klasifikace podle druhu zboží a služeb. Klasifikace usnadňuje provádění rešerší a umožňuje při nich využívat výpočetní techniku. (ČR je členem.)

Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu z roku 1958 upravuje mezinárodní zápis označení původu chráněného na území členského státu, kterých je 18 (včetně ČR). Principy zápisu jsou shodné s mezinárodním zápisem ochranné známky.

Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží z roku 1891 upravuje principy ochrany proti užívání nepravdivých nebo klamavých údajů o původu zboží v obchodním styku. (ČR je členem.)

Smlouva o patentové spolupráci z roku 1970 upravila možnost mezinárodní patentové přihlášky a mezinárodní rešerše v členských zemích, kterých je více než devadesát (včetně ČR). Je doplněna Štrasburskou dohodou o mezinárodním patentovém třídění z roku 1971.

Úmluva o udělování evropských patentů (tzv. Evropská patentová úmluva) z roku 1973 (první vstup v účinnost 1977) ratifikovalo celkem 18 států. Byly v ní vytvořeny principy centralizace přihlašovacího a udělovacího

procesu při přihlašování vynálezů se žádostí o udělení patentů ve více členských zemích. Na jejím základě také pracuje Evropský patentový úřad. ČR má zájem stát se členem této Úmluvy a tomuto zájmu podřídila také novelu zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích (č. 116/2000 Sb.). ČR k Úmluvě přistoupí pravděpodobně v průběhu roku 2002.

Haagská dohoda o mezinárodním přihlašování průmyslových vzorů a modelů z roku 1925 a Locarnská dohoda o zřízení mezinárodního třídění průmyslových vzorů a modelů z roku 1968 upravují postup při mezinárodní ochraně průmyslových vzorů (ČR je členem).

Budapešťská smlouva o mezinárodním uznávání uložení mikroorganismů k účelům patentového řízení z roku 1977 se zabývá ochranou patentových práv v oblasti biotechnologií. (ČR je členem.)

Smlouva o ochraně duševního vlastnictví u integrovaných obvodů z roku 1989 stanovuje principy ochrany konstrukčního zapojení (topografie) integrovaných obvodů při zachování požadavku původnosti.